א מיי׳ פ״ה מהלכות

ק"פ הלכה ד: בא ב מיי פ"א מהלי ק"פ הלכה יח סמג

נשין רפג:

עשין כח טוש"ע א"ח סר שלא סעיף ו וטוש"ע י"ד סר רסו סעיף ב:

בג ד מיי׳ פ״י מהל׳ ק״פ

בד הו שם הלכה יג:

רבינו חננאל

וכל שהיחיד נדחה לפסח

שני צבור עושה ובטומאה

שני צבור פיטוו (בטומאה) שנאמר איש איש כי יהיה טמא לנפש כו' איש אם הוא טמא נדחה לפסח שני

.... ואין צבור אם טמאין נדחין

הראשון בטומאה. ומילתא

דאיתא בצבור איתיה ביחיד ודליתה בצבור

ליתיה נמי ביחיד. ערלות

דאיחיה רצרור דאלו כלהו

ערלים אינון אמרינן להו

קומו מהולו נפשייכו ועבידי פסח, יחיד נמי אמרינן ליה קום מהול

ועביד נמי פסח ואי לא

עביד ענוש כרת. טומאה דליתא בצבור דאי צבור טמאין אינון לא אמרינן

עבדי בטומאה. יחיד נמי

לא אמרי׳ ליה קום טבול ולא מדינן עליה, כי לא טביל ולא עביד לא מיחייב

סביל לא עביד לא מיחדים כרת. איני דכל מילתא דליתא בצבור ליתא ביחיד

והרי פסח שני דאיז בצבור

עביד יחיד פסח שני משום

דעבוד צבור בראשון ולא עבד בהדייהו, ל) צבור נמי

איכא למימר הכי. מיתיבי

יכול לא יהא טווש כרח אח

ומי שלא היה בדרך רחוקה

דמפרש בהו קרא בהדיא, ערל וטמא שרץ ושאר טמאין מנין ת"ל והאיש, מדהוה ליה למכתב

רחוקה וחדל לעשות

. נפשייהו ולא מתקני ועבדי

ענושין כרת. ודייקינן מדקא מפרש וקתני וטמא

מו קא מפוש דקונני זטמא שרץ ענוש כרת שמעינן מינה דסבר אין שוחטין

עליו. ומדרבי ליה לטמא

שרץ מוהאיש. לית ליה

למיכליה פסח באורתא

האידנא בשעת שחיטה טהור קרינן ביה, דאי הכי למה ליה לאהדורי ולרבויי

מוהאיש לימא הכי טהור

האידנא איכא עליה חייובא

אע״ג דליתיה בציבור דהא

טבולי עבידו פסח ואפי׳

הכי איתה ביחיד. והדר פריק רבא הכי, לעולם

קסבר ר' אליעזר שוחטין וזורקין על טמא שרץ שחל

פסח ואמאי אין מזין עליו

תנא דכיון דיכול

ראפשר

ווררמה ורמר

להו לתקוני

פסח שני ואיתיה

, קומו מדו עליירו

ועבידו פסח אלא ועבידו

ג מיי' פ"ב מהל' מילה הלכה ז סמג

וכל שאילו ביחיד גדחה בציבור עבדי במומאה וכל מילתא דאיתא בציבור איתא

ביחיד וכל מילתא דליתא בציבור ליתא ביחיד

ערילות דאי כוליה ציבור ערלים נינהו

אמרינן להו קומו מהולו נפשייכו ועבידי

פסחא יחיד גמי אמריגן ליה קום מהול ועביד פסחא ואי לא מהיל ועביד 6 ענוש כרת

מומאה דאי כוליה ציבורא ממאין נינהו לא

מדינן עלייהו אלא עבדי במומאה יחיד נמי

פטור א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבא

והרי פסח שני דליתיה בציבור ואיתיה ביחיד

א"ל שאני התם דהא עבד ליה ציבורא

בראשון מיתיבי איכול לא יהא ענוש כרת

אלא שהיה מהור ושלא היה בדרך רחוקה

ערל וממא שרץ ושאר כל הממאים מניז

ת"ל יוהאיש מדקא מהדר אממא שרץ קסבר

אין שוחמין וזורקין על ממא שרץ דאי שוחמין וזורקין על ממא שרץ ל"ל לאחדורי' עליה

היינו מהור אלמא אע"ג דלא חזי ⁽³⁾ חיובא עליה

ואע"ג דליתיה בציבור איתיה ביחיד אלא

אמר רבא קסבר רבי אליעזר שוחטין וזורקין

על ממא שרץ והוא הדין לממא מת בשביעי שלו הזאה למאי לאכילה יאכילת פסחים לא

מעכבא א"ל רב אדא בר אבא לרבא א"כ

נמצא פסח נשחם שלא לאוכליו א"ל שלא

עמו. עם הפסח בארבעה עשר בניסן כדיליף בגמרא: בומן שבא בחול ובטהרה. דאף על גב דפסח דחי שבת וטומאה חגיגה לא דחיא

שבת י: ונמועט. שהיה הפסח מועט לאכילת בני החבורה ואוכלין החגיגה תחלה כדי שיהא פסח גמר שביעתן ותיחשב להן אכילה:

במרובה. שהיתה חבורה מועטת ודי להם פסח לבדו: מן הצאן ומן הבקר כו'. מה שאין כן בפסח שאינו בא מן הבקר ולא מן הנקבות: גבו׳ סנא הרכבסו כו׳ וקאמר נמי בהך סיפא אימסי מביאין כו׳. ואשמעינן דחגיגה נמי לא דחיא שבת אפילו שחיטה דילה:

דף קלג., ג) מנחות עב. לו: יבמות דף יד. [שבת

קל.], ד) [הוא דמכשירי כצ"ל], ה) [לעיל סה:],

טן, ק) ושייך למשנה דלעיל

וטומלה. ל) וועי מ"ם

תום' שבת קלג. ד"ה ותנן נמי ישוב על קושיא זו

וכ"כ בזבחים דף מה. ד"ה

הלכתא וע"ע תום' יומא יג.

ד"ה הלכה], ל) [ואמילתא

דר"ע לא בעי לריכותא

דאשמעינו בכל דוכתי מאי

דדחי שבת כך כתבו תוס׳

במנחות שם ד"ה כלל

דף סו.],

ט'' (ע' תי"ט

א) ולחמו עח:ן, ב) שבת

אבילת פסחים לא מעכבא. פי׳ נכי האי גוונא שיש נידו לחקן עלמו ואינו מחקן לא מעכבא אבל בטמא גמור

מעכבא דהוי דומיא דחולה וזקן ולא כפירוש הקונטרס דפי׳ דהא דכתיב איש לפי אכלו היינו למצוה דהא לעיל (דף סא.) אוקימנא ליה לעכב ומסיק בכילד לולין (דף עח:)

מאיש לפי אכלו דבעי׳ גברא דחזי לאכילה: האי מיחוא חזי ותקוני הוא דלא איתקן. הקשה ריב״א א״כ אמאי אמר ר"א לעיל ערל שלא מל ענוש כרת הא מיחוא חזי אלא דלא איתקן וי"ל דשאני התם דמחוסר מעשה בגופו וחשבינן ליה שלח לאוכליו: הלבה בר"ע. הא דלח פריך הלכתח למשיחה מפורש ובפ' ד' מיתות י סנהדרין] (דף נא:): וצריכא דאי אשמעינן כו'. אדרב יהודה עביד לריכותא אמאי אינטריך למיפסק בתרוייהו כר"ע דאי אדר' עקיבא הוה ליה לאלרוכי ההיא דפרק שתי הלחם (מנחות דף לו.) גבי חביתי כהן גדול דממיק התם כלל א״ר עקיבא כו׳ם: אבל מילה שנברתו עליה י״ג בריתות אימא דנידחי.

תימה מה מועיל מה שנכרתו עליה י"ג בריתות הא איכא קרא באפי נפשיה למכשירין כדפי׳ לעיל א ונראה לרשב"ח לפרש דחי לחו דפסק רב יהודה כר"ע גבי מילה ה"א דסבירא ליה בכל מקום כר' אליעזר וגבי פסח דפסק כר"ע היינו להחמיר מדרבנו שלא יהו מכשירין דוחין שבת אבל גבי מילה דנכרתו עליה י"ג בריתות לה:

לאוכליו לחולה ולזקן דלא חזי אבל האי מיחזא חזי תקוני הוא דלא מתקן: כלל אמר ר"ע וכו': יאמר רב יהודה אמר רב יהלכה כר"ע ותנן גמי גבי מילה כי האי גוונא יכלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת מילה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת ואמר רב יהודה אמר רב יהלכה כר"ע וצריכא דאי אשמעינן גבי פסח התם יי(דהוא מכשירי) מצוה לא דחו שבת משום דלא נכרתו עליה שלש עשרה בריתות אבל מילה דנכרתו עליה שלש עשרה בריתות אימא לידחי ואי אשמעינן מילה התם הוא דמכשירי מצוה לא דחו שבת דליכא כרת אבל פסח דאיכא כרת אימא לידחי צריכא: מתני' יאימתי מביא חגיגה עמו בזמן שהוא בא בחול במהרה ובמועם יובזמן שהוא בא בשבת במרובה ובמומאה אין מביאין עמו חגיגה חגיגה היתה באה מן הצאן מן הבקר מן הכבשים ומן העזים מן הזכרים ומן הנקבות יונאכלת לשני ימים ולילה אחד: גב" מאי תנא דקתני חגיגה תנא ∞הרכבתו והבאתו דלא דחי

שבת וקתני נמי חגיגה דלא דחיא שבת והכי קאמר אימתי מביאין עמו חגיגה בזמן שהוא בא בחול במהרה ובמועם א"ר אשי שמע מינה ייחגיגת ארבעה עשר לאו פסחו על ידי שליח לשולחו בעזרה דכי פטר קרא מכרת הנך דלא יכלו לעשות פסח פטר אלא ודאי אין שוחטין חורקין עליו סבירא ליה ואפילו הכי מיחייב ליה כרת משום דיכול לטבול וליתקן משהגיע זמן שחיטה ואף על גב דליבור כי האי גווגא לא אמרינן להו זילו טבולו דכיון דיחיד נדחה ליבור עבדי בטומאה: אלא אמר רבא. אי הוה סבירא ליה אין שוחטין דמעכבא ליה הואתו משחיטת פסחו ודאי דחיא שבת לר׳ אליעור אע"ג דליתא בליבור אלא קסבר שוחטין וזורקין הלכך הזאה למאי אתיא לאכילה דהא לא מיעכבא לה לשחיטה ולוריקה: אכילת פסחים לא מיערבא. והא דכתיב (שמות יב) איש לפי אכלו למצוה: אם כן. דטמא מת שחל שביעי שלו בערב הפסח בשבת שוחטין וזורקין עליו ואע"פ שאין סופו להזות היום: נמלא פסח זה נשחט שלא לאוכליו. ותנן באידך פירקא (לעיל דף סא.) שחטו שלא לאוכליו פסול: 🗈 כלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לה לעשוחה מערב שבח. כגון הבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו: וחגן נמי גבי מילה: ולריכא. לרב לאשמעינן הלכה כרבי עקיבא בתרוייהו: מילה שלש עשרה בריתות נאמרו בה באותה פרשה שנאמרה לאברהם (בראשית יו): דליכא כרס. לבו ביום אם ימול למחר: בזרגבר אימתי מביאין עמו הגיגה. בגמרא בעי מאי תנא לעיל דקתני חגיגה:

> ה אכילת פסח, אכילת פסח לא מעכב. וא״ת אי הכי נמצא שוחט שלא לאוכליו, האי בר אכילה הוא, דמדאורייתא מתקן נפשיה ואכיל, ורבנן הוא דלא שבקו ליה נפשיה לתקוני להזות עליו. מרגי' כלל אמר ר' עקיבא כל מלאכה שאיפשר לעשות מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה הואיל ואי איפשר לעשותה מערב שבת דוחה שבת בארבעה עשר יום בין

וכל שביחיד נדחה כו'. והכי פירושה היינו טעמה דר' הליעזר (מ) לא רמיא חיובא דפסח אטמא מת בשביעי שלו הואיל ולא חזי ואערל רמיא חיובא ואע"ג דלא חזי ומשום דלא דמיא מלות הואה למצות מילה דמצות הואה כדי לעשות פסח לא רמיא אציבור

שהרי מותרין לעשות בטומאה אע"פ שיכולין ליטהר דקסבר רבי אליעזר אין שוחטין וזורקין על יחיד טמא שרך שלא טבל ואף על פי שראוי לערב וכן על טמא מת שחל שביעי שלו להיות בערב הפסח שראוי נמי לערב וטמא שרץ נקט משום דפלוגתא גביה הוא בפ' החשה (לקמן 2:) וכיון דקח סבר אין שוחטין וזורקין על היחיד אלא נדחה לשני על כרחיך ליבור עושין בטומאה אם ירלו דכל שביחיד נדחה ליבור עושין בטומאה דכתיבי איש איש נדחה ואין ניבור נדחין אלמא לא רמיא מלות הואה דפסח אליבור ומילתא דליתיה בליבור ליתיה ביחיד דמלות פסח יחד לכל ישראל נאמרה אבל ערילות דלא נדחה אצל ציבור ולא הותרו לעשות פסח ערלים ואילו כולהו ליבור ערלים אמרי׳ להו קומו מהולו יחיד נמי אמרינן ליה בחול קום מהול והזאה דליבור (ד) לא אמרי׳ להו קומו אזו: יחיד נמי. לא רמיא חובה עלויה להזות וכיון דלא רמיא עליה לא ניתנה שבת לדחות אצלה. אבל אי הוה סבירא ליה כמאן דאמר שוחטין וחורקין על טמא שרץ כיון דלא קרינא ביה איש נדחה לא הוה הרינא נמי אין ליבור נידחין למישרינהו לעשות בטומאה אלא אמרינן להו קומו אזו ומדרמי׳ הואה אליבור הוה רמיא נמי איחיד כדי להתירו באכילה ודחיא שבת: אמר ליה. התם האי דאיתיה ביחיד משום דעבוד ליבור ברחשון הוא ואי לא עבוד ליבור בראשון כגון רוב ליבור זבין דלא הותרה טומחת זיבה בליבור ומיעוטו טמאי מתים אין עושין לא את הראשון ולא את השני: ערל וטמא שרץ ושאר. הדומין לו כגון כל טמאי טומאת ערב שראויין ליתקן וכגון טמא מת שחל שביעי שלו בערב הפסח: מדקה מיהדר הטמה שרץ. להיתויי מקרה יתירא שמע מינה סבירא ליה להאי תנא אין שוחטין וזורקין על טמא שרך דאי סבירא ליה שוחטין וזורקין עליו

למה לי לאהדורי עליה מקרא יתירא

לחיוביה ממילא הוא עומד בכרת

שהרי הוא כנוהור גמור שראוי לנושום

וע"ע תוס' סנהדרין לו: חורה אור השלח 1. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טְהוֹר וּבְדֶרְךְּ לֹא הָיָה וְחָדַל לָעֲשׁוֹת הַפּּסח וְנְבֶרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִּוּא מֵעַמֶּיהָ כִּי קְרְבַּן יְיָ לֹא מַעַמֶּיהָ כִּי קְרְבַּן יְיָ לֹא הקריב במעדו חטאו יִשְׂא הָאִישׁ הַהוּא: במדבר טיג

הגהות הב"ח

(מ) ברני לא מהיל ניודיד פיסחא ענוש כרת: (ב) שם אע"ג דלא חזיא ל בי לע ג' לכן יוויא רמיא חיובל עליה: (ג) רש"י ד"ה וכל שביחיד וכו׳ דלא רמיא וכו׳: (ד) רא"ד והוחה דודור

גליון הש"ם

מתני' וכזמן שהוא בא בשבת. עיין ע"ז דף ג' ע"ל מוס' ד"ה יכל כלדד:

מוסף רש"י

אכילת פסחים לא מעכבא. כפרה נדיענד לקמן עח:), וצריכא. (לקמן עח:), וצריכא. למימר בתרוייהו הלכה כר"ע דמכשירין לא דחו (שבת קלג.), דליכא כרת. מילה בזמנה ליכא כרת, דקטן לאו בר עונשין הוא ואבוה לא מיחייב עליה

מוסף תוספות

י. א. דר׳ אליעזר מצריך תרי למכשירין וכו׳ אבל אי נפיק לן תרווייהו מחד קרא א"ש דכיון דנכרתו עליה י"ג בריתות אית לן . למימר דכי שרי רחמנא מילה עצמה שרי מכשיריה. תוס׳ שאנץ.

רבינו חננאל (המשר) הערביים שחיטת פסח דוחת השבת. וכן אמר ר׳ עקיבא לעניין (מעילה) [מילה] הואיל ואי איפשר למולו בערב שבת דכתיב

עקיבא. וצריכא דאי אשמעינן גבי מילה [וכו׳]. מתני' אימתי מביאין עמו חגיגה. אקשינן מאן תנא דקתני אימתי. ופרקינן איידי דתנא הללו דאין דוחין השבת בעי למיתני נמי חגיגה דלא דחי שבת כוותיהו וכיון דבעי למיתני הגיגה מתחיל ותני אימתי. כיון דתנן דתגיגת י״ד לא דחי לא שבת ולא טומאה ש״מ דלאו חובה מדאורייתא היא. לפיכך אינה דוחה לא שבת ולא טומאה.

מ) והג"ה אבל בהואה דאי כולה ציבורא טמאין לא מדינו עלייהו מי איכא למימר הכי.]